CRO Luchthaven Rotterdam

Betreft : **Verslag bijeenkomst CRO luchthaven Rotterdam d.d. 13 sept. 2018**

Aanwezig:

Voorzitter	: dhr. J. van der Vlist
Secretaris	: dhr. E. Struch

Leden / plaatsvervangende leden / ambtelijke ondersteuning/ adviseurs:

Provincie Zuid-Holland	: dhr. K. de Jong
Gemeente Rotterdam	: mw. J. Bokhove (vanaf punt 7.a)
Gemeente Rotterdam	: dhr. R. van der Bolt
Gemeente Lansingerland	: dhr. S. Fortuyn
Gemeente Schiedam	: dhr. J. Ooijevaar
Gemeente Schiedam	: mw. L. Voogelaar
Luchtverkeersleiding Nederland	: dhr. J. van Duin
Gebruikers Grote Luchtvaart	: dhr. H. Vos
Gebruikers Kleine Luchtvaart	: dhr. O. Bal
Bewonersvertegenw. Rotterdam	: dhr. J. Poot
Bewonersvertegenw. Lansingerland	: mw. T. van de Coevering
Bewonersvertegenw. Schiedam	: dhr. J. Witjes
Natuur en Milieufederatie ZH	: mw. S. Kuijpers
DCMR Milieudienst Rijnmond	: dhr. R. Algra

Agendalid:

BTV	: dhr. R. Abbenhuis *)
BTV	: mw. B. Bosman *)

Afwezig:

Provincie Zuid-Holland	: mw. A. Bom
Gemeente Lansingerland	: mw. T. Dronkers
Rotterdam The Hague Airport	: dhr. S. van der Kleij
Bedrijfsleven (VNO-NCW)	: dhr. B. Mooren
Natuur en Milieufederatie ZH	: dhr. A. Ouwehand

*) Een agendalid is geen lid van de CRO en neemt niet deel aan de vergadering.

---

1. Opening
De voorzitter opent de vergadering.

De secretaris heeft berichten van verhindering ontvangen van mw. Bom (wegens een college verplichting) en dhr. Van der Kleij (wegens ziekte). Mw. Bokhove is verhinderd tot 15.30 uur en zal aanwezig zijn van 15.30 tot 17.00 uur.

Dhr. Fortuyn meldt, dat hij helaas iets voor het einde van de vergadering weg moet.

Er is een nagekomen stuk (9.a) verzonden voor agendapunt 9.

a. agenda
Wegens de afwezigheid van dhr. Van der Kleij vervalt agendapunt 13. Eventuele vragen naar aanleiding van punt 12 kunnen schriftelijk worden gesteld.

Met bovenstaande aanpassingen wordt de agenda vastgesteld.

2. Mededelingen
Er zijn geen mededelingen.

3. Benoemingen
De voorzitter benoemt dhr. S.A.F. (Simon) Fortuyn met ingang van 12 juni 2018 met terugwerkende kracht als lid van de CRO namens de gemeente Lansingerland voor een tweede termijn van vier jaar.

De voorzitter benoemt mw. J. (Judith) Bokhove met ingang van 13 september 2018 als lid van de CRO namens de gemeente Rotterdam.

4. Ingekomen stukken
Er zijn geen opmerkingen naar aanleiding van de ingekomen stukken.

5. Verslagen

a. concept verslag overleg 7 juni 2018

tekst:
Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

naar aanleiding van:
- Pagina 2, punt 2 (mededelingen), 1e alinea: mw. V.d. Coevering oppert om voortaan bij het begin van elke vergadering te verzoeken het eventueel maken van film- en geluidsopnamen vanaf de publieke tribune vooraf te melden. De voorzitter wil dit niet iedere keer gaan doen. Hij wijst erop dat de vergaderingen openbaar zijn.
- Pagina 4, punt 6.b (actielijst), laatste aandachtstreepje: mw. V.d. Coevering vraagt of de DCMR al iets meer weet over het vanuit Google Maps overnemen van de locatie in

het klachtenformulier. Dhr. Algra antwoordt, dat dit niet het geval is en dat dit onderzoek nog loopt.

- Pagina 5, punt 8 (luchthavenbesluit), 3e alinea: afgesproken wordt dat de secretaris aan de luchthaven zal vragen of de controle van de invoerset voor de MER is afgerond en of al met I&W is gesproken over zin van actualisering van de MER. **(actie: secretaris)**
- Pagina 3, punt 5 (ingekomen stukken), 2e alinea: m.b.t. de relatie tussen de ontwikkeling van het aantal nachtvluchten en het klachtenpatroon merkt dhr. Poot op dat hij zelf nu al 36% meer nachtvluchten telt. De voorzitter stelt voor om dit te bespreken bij agendapunt 9.a (Meldingen hinder Vliegtuigbewegingen rondom RTHA).

b. actielijst

- N.a.v. actiepunt 2018 03 09 nr. 6 over informatie avonden vraagt mw. V.d. Coevering zich af of elk jaar in elk van de vier (deel)gemeenten zo een avond organiseren niet te veel is. De voorzitter antwoordt dat zal moeten blijken of dit echt zinvol is.

c. vastgesteld verslag overleg 9 maart 2018
Er zijn geen opmerkingen n.a.v. het vastgesteld verslag.

6. Terug/vooruitblik BRR

a. samenwerkingsagenda regiodoelen: voortgang
Dhr. Fortuyn meldt m.b.t. het onderdeel hinder beperkende maatregelen, dat nu wordt gedacht aan een jaarlijkse cyclus als voor Schiphol en Eindhoven. Over het voorstel is nog wel wat te doen. Hij komt erop terug bij punt 8. Volgende CRO kan de prioritering van maatregelen aan de orde komen.

b. omgevingsombudsman RTHA: voortgang
Dit is ook een onderdeel van de samenwerkingsagenda regiodoelen, dat echter vanwege de actualiteit afzonderlijk geagendeerd is. Dhr. Fortuyn neemt aan dat iedereen de e-mail van kwartiermaker Ewald van Vliet gezien heeft waarin handtekeningen worden gevraagd om het draagvlak zeker te stellen. De reacties hierop waren verdeeld. Op basis van deze reacties zal de BRR afwegen of het draagvlak voldoende is.

De voorzitter vindt, dat de CRO moet wachten op het standpunt van de BRR en er pas daarna iets van moet vinden. Hij vraagt de BRR om het voorgenomen besluit vooraf te delen met de CRO. Dhr. Fortuyn stemt hier mee in.

Dhr. Ooijevaar vraagt wat het alternatief is als “dit van de kar valt”. De voorzitter antwoordt, dat dit eigenlijk een verantwoordelijkheid van de luchthaven zou moeten zijn. Of er zou wel een ombudsman moeten komen, maar dan sectoraal of integraal.

Dhr. Van Duin zegt, dat LVNL zeker niet zal tekenen. LVNL wil een grotere rol van de CRO en denkt daarbij aan een jaarlijkse cyclus, het analyseren van plannen, en de uiteindelijke besluitvorming.

Mw. Kuijpers wil de BRR vragen om een voorzet te doen voor de communicatie en dit goed te structureren. Dhr. Fortuyn zegt dit toe en onderstreept dat perscommunicatie belangrijk is. Er wordt altijd eerst teruggekoppeld naar de CRO.

De voorzitter stelt voor, dat de secretaris de individuele meningen/reacties van de CRO-leden inventariseert. **(actie: secretaris)** Het definitieve rapport komt in de CRO.

Dhr. Poot merkt op, dat hij het rapport niet kent en dus ook niet kan adviseren.

Afgesproken wordt dat voordat de BRR een besluit neemt op het advies van de kwartiermaker, het concept besluit eerst besproken wordt in de CRO. **(actie: BRR)**

7. Luchthavenbesluit: voortgang

De voorzitter constateert dat er wat de voortgang betreft geen nieuws is. Hij heeft de secretaris en de luchthaven gevraagd om de voor- en nadelen van uitstel van het luchthavenbesluit te inventariseren. De notitie waarin deze zijn beschreven, wordt naar de leden gezonden en zal de volgende keer worden geagendeerd. **(actie: secretaris)** De secretaris komt tot de conclusie dat (op de hand gewogen) de nadelen overheersen. De CRO zou eventueel kunnen adviseren om het besluit niet uit te stellen.

a. luchtvaartnota/ herziening luchtruim: rol PZH in participatie proces

Dhr. De Jong legt uit dat er drie sporen lopen: gebruikers, bestuurlijk en maatschappelijk. Over het laatste is inmiddels meer duidelijk geworden. Er worden per provincie gesprekken georganiseerd (Zuid-Holland staat gepland op 29 oktober). Binnenkort wordt hierover gecommuniceerd. De rol van PZH is faciliterend (in het maatschappelijk traject). Het ministerie van I&W lijkt het idee van een Kerngroep los te laten, maar dit is allemaal nog niet concreet ingevuld.

Op een vraag van dhr. Fortuyn naar het bestuurlijk traject antwoordt dhr. De Jong, dat nog niets bekend is over het wat en hoe.

De voorzitter memoreert de boodschap van de presentatie van I&W over de herziening van het luchtruim: we gaan verbeteren, et cetera. Hij was zelf betrokken bij de belevingsvlucht voor Lelystad. Het departement realiseert zich dat de impact groot is. Er is enerzijds optimisme over de extra ruimte die de herindeling brengt, maar anderzijds is er pessimisme dat de extra ruimte beperkt is, vooral aan de onderkant. De vraag is welke kant we op gaan. Belangrijk is dat de CRO's dit proces goed volgen en goed aangehaakt zijn.

Voor dhr. Fortuyn is dit nieuw. Volgens de voorzitter zien de deskundigen op voorhand niet veel ruimte. Hij is geschrokken van de signalen en vraagt zich af of er misschien sprake is van wishful thinking.

Afgesproken wordt dat de secretaris en PZH goed afstemmen met het proces van I&W en hoe de CRO hierop inspeelt. Het onderwerp wordt de volgende keer opnieuw geagendeerd en dhr. Vrugt wordt uitgenodigd om een toelichting te geven, eventueel voor alle CRO's. **(actie: secretaris/ PZH)**

8. Hinder beperkende maatregelen

a. programma hinder bep. maatregelen: voortgang
zie 6.a.

b. inrichting jaarlijkse cyclus: rol CRO
In de ogen van LVNL mag de rol van de CRO best groter worden, meldt Jan van Duin. LVNL wordt bestookt met vragen uit alle hoeken. Er is één wettelijk orgaan waar LVNL in zit en versnippering is ongewenst. Misschien kan meer geld zorgen voor een betere invulling.

LVNL zet een voorstel voor een cyclus naar het voorbeeld van Schiphol op papier en bespreekt dit met secretaris. Volgende keer wordt dit geagendeerd. **(actie: LVNL/ secretaris)**

De voorzitter plaatst nog als kanttekening, dat de CRO geen besluiten kan nemen, maar wel kan adviseren.

Nb. LVNL zal nog een brief sturen over de omgevingsombudsman, maar dit staat los van bovengenoemde cyclus. Dhr. Van Duin denkt, dat er overlap zit tussen de taken van de ombudsman en de CRO. Voor de voorzitter is er juist sprake van versterken.

c. aanpassen vertrekroute 06 als voorgesteld in MER: terugkoppeling overleg over verschuiven hinder
Dhr. Van Duin stelt, dat de vraag over effecten voor de omgeving eigenlijk thuishoort bij de CRO. De voorzitter beaamt dit. Dhr. Fortuyn voegt hieraan toe, dat hij procedureel tegen problemen aanloopt en dit ook wil terugleggen bij de CRO. De voorzitter vindt, dat je als CRO moeten kijken of je het op basis van plussen en minnen met elkaar eens kan worden.

Dhr. R. (Rik) Salemink geeft een presentatie **(bijgevoegd)**. Hij legt uit dat gekeken is naar de haalbaarheid van microklimaat aanpassingen aan de vertrekroutes van baan 06. De verwachting is dat een hoek groter dan 73° problemen gaat geven met de vliegbaarheid. Er is een geluidstudie nodig om te kwantificeren waar en hoeveel de geluidsbelasting vermindert, en waar er een toename is. De conclusie is dat binnen de gestelde kaders er wellicht ruimte is voor optimalisatie. Dit leidt tot de aanbeveling om bij voldoende draagvlak als volgende stap een quickscan uit te voeren naar de milieu effecten.

Volgens de voorzitter zou er draagvlak zijn onder de aanname dat er per saldo winst is en zou je nu zo snel mogelijk de quickscan moeten doen. Overheden en/of luchthaven zouden hiervoor het geld op tafel kunnen leggen. De voorzitter stelt voor om dit bij de BRR te leggen.

Dhr. Algra heeft bedenkingen. Het is volgens hem buitengewoon precair gebied, een quickscan is zeer risicovol, de bandbreedte van de vluchtuitvoering is zeer breed en er zijn veel vluchten die voortijdig van de route afwijken. Dhr. Fortuyn werpt tegen, dat je dan nooit een slag verder komt. Ook de voorzitter vindt dat je nooit wat doet, als je de redenering van dhr. Algra volgt. Je moet de stap altijd zetten.

Op vragen over de interferentie met Schiphol antwoordt dhr. Salemink dat een kleine verschuiving van de vertrekroute daar nauwelijks effect op heeft.

Dhr. Poot is van mening , dat voor de huidige situatie de huidige bandbreedte als uitgangspunt genomen moet worden. Een quickscan is geen goede basis voor besluitvorming: “Rotterdam zit hier strak in”.

Mw. V.d. Coevering heeft kennissen die vlak naast het baken wonen en daar wordt er al naast gevlogen. Volgens dhr. Salemink is de verklaring dat een vliegtuig anticipeert op het baken. In de berekeningen wordt hier rekening mee gehouden. De voorzitter maakt uit de discussie op dat je je dus goed moet realiseren dat er in de praktijk afwijkingen zijn.

Dhr. Poot herhaalt dat de quickscan niet de basis mag zijn voor een besluit. De voorzitter antwoordt, dat er sowieso nog reguliere consultatie trajecten volgen. Hij benadrukt, dat de CRO nu geen besluit neemt. Pas op basis van de quickscan zal worden besloten of de volgende stap in het proces gezet gaat worden en volgt wel een diepgaande studie. Die quickscan geeft de munitie om te kijken of er potentieel in zit. Afrondend concludeert de voorzitter dat de CRO aan de BRR het advies geeft om onderzoek te doen. **(actie: BRR)**

9. Meldingen hinder Vliegtuigbewegingen rondom RTHA

a. rapport 2e kwartaal 2018 DCMR

Op de agenda is het stuk aangekondigd als rapport 2e kwartaal 2018, maar doordat met ingang van deze rapportage het gebruiksjaar van RTHA gevolgd wordt, is dit volgens de nieuwe systematiek de rapportage over het 3e kwartaal! De voorzitter maakt de vergadering hierop attent.

Dhr. Algra geeft een korte toelichting. Het aantal meldingen is enorm toegenomen en bedroeg 14.625 (excl. overvliegers). Vanuit de hele regio zijn er in één kwartaal bijna evenveel meldingen als het hele vorige jaar. Het aantal frequente melders is gegroeid naar 51en zij waren samen verantwoordelijk voor 73% van de meldingen (10.700). Van de overige 974 melders kwamen 3.925 meldingen. De DCMR krijgt ook heel veel vragen, overal vandaan.

De DCMR heeft voor bovengenoemde toename de volgende verklaringen:

- heel lang veel mooi weer
- heel lang oostenwind
- heel lang meer Schiphol verkeer over de regio
- toename van verkeer RTHA
- toename straalverkeer
- twee maal zo veel nachtverkeer
- door sturingsmaatregel veel vertrek van baan 06 (=> interferentie)

Dhr. Witjes vraagt waarom er zo veel meer nachtvluchten hebben plaatsgevonden. Dhr. Algra antwoordt, dat er in het algemeen veel meer stakingen waren. Dhr. Vos voegt hier aan toe, dat er veel drukte was in de lucht, dat er veel stakingen waren in Zuid-Europa, dat er veel slecht weer was (in Zuid-Europa) en dat het ook veel drukker is geworden op RTHA.

De voorzitter vindt, dat je eigenlijk een enquête zou moeten doen als je er dieper op in wil gaan. Hij vindt, dat je dat nu niet moet doen aan de hand van een kwartaalrapportage, maar beter de jaarrapportage kan afwachten. Komende vergaderingen moet maar eens nagedacht worden over dieper onderzoek.

Dhr. Fortuyn constateert, dat er tussen 7.00 en 8.00 uur een piek is in de meldingen, maar dan zitten mensen meestal nog niet buiten.

Mw. Voogelaar vraagt of het overhevelen van winterslots naar de zomer nog van invloed is geweest. Volgens dhr. Vos zijn deze uiteindelijk niet gebruikt.

Mw. V. d. Coevering signaleert, dat de kleine luchtvaart veel aan formatie vliegen doet en dat niet lang geleden twee vliegtuigen elkaar bijna met de vleugeltips raakten. Een andere keer vlogen ze vlak voor haar eigen raam. Ze vraagt hier aandacht voor, want in haar ogen is dit gevaarlijk. Dhr. Bal wijst erop, dat formatie vliegen niet verboden is en dat je in een circuit gebied sowieso lager vliegt. Formatie vliegen gebeurt op zondagochtend. Dan wordt getraind, juist om het veilig te houden. Mw. V.d. Coevering vraagt waarom dat nodig is. Dhr. Bal zegt te kunnen garanderen dat dit zeer zorgvuldig wordt gedaan en nodigt mw. V.d. Coevering uit om een keer mee te vliegen.

Dhr. Poot wil nog weten wat de F16 op RTHA deed op 1 mei. Dhr. Algra antwoordt dat hij dit niet weet. De secretaris zal de vraag aan RTHA stellen. **(actie: RTHA)**

De rapportage wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

10. Ultrafijn stof

a. rapport onderzoek RTHA (door TNO)
Besloten wordt de ontwikkelingen rond Schiphol te blijven volgen (i.h.b. de RIVM studie naar gezondheidseffecten) en de volgende keer terug te komen op het voorstel om te kijken naar de mogelijkheden voor het gebruik van zwavelvrije kerosine op RTHA. **(actie: secretaris)** De stukken worden verder voor kennisgeving aangenomen.

b. artikel NRC “Als een Boeing 747 opstijgt, komt er evenveel fijnstof vrij als uit een miljoen vrachtwagens.”
Dit artikel is voor kennisgeving aangenomen.

c. artikel De Heraut “Al die luchtverontreiniging bij elkaar is funest!”
Dit artikel is voor kennisgeving aangenomen.

11. Evaluatie CRO: eindrapport
Besloten wordt dit onderwerp te bespreken als meer bekend is over de omgevingsombudsman. **(actie: secretaris)**

12. Capaciteit RTHA

a. Capaciteitsdeclaratie RTHA winter 2018/19
Er zijn geen vragen; voor kennisgeving aangenomen.

b. Capaciteitsdeclaratie RTHA zomer 2019
Er zijn geen vragen; voor kennisgeving aangenomen.

c. n.a.v. overhevelen niet gebruikte slots: toelichting op de vrijheid om de capaciteit te verdelen over het jaar
Er zijn geen vragen; voor kennisgeving aangenomen.

d. n.a.v. extra vakantievluchten FlyOrange: vraag van J. Poot hoe hierop te sturen?
Er zijn geen vragen; voor kennisgeving aangenomen.

e. n.a.v. consultatie wijziging Besluit slotallocatie: vraag van J. Poot of dit impact heeft op RTHA?
Er zijn geen vragen; voor kennisgeving aangenomen.

13. Rotterdam The Hague Innovation Airport (RHIA): presentatie door RTHA
Vervalt deze vergadering wegens ziekte van dhr. V.d. Kleij. Wordt aangehouden tot een volgende keer.

14. Planning & Control cyclus

a. jaarplan 2019
Hoofdstuk 4, actieplan 2019: de quick scan naar de optimalisatie van vertrekroute 06 (micro klimaat studie) wordt als pilot toegevoegd aan actie/onderwerp 5 (Uitvoeringsplan minimaliseren geluidhinder).

Met deze wijziging wordt het jaarplan 2019 vastgesteld.

b. begroting 2019
Mw. Kuijpers vindt de kosten van hosting van de website aan de hoge kant. Afgesproken wordt om deze tegen het licht te houden. **(actie: secretaris/ DCMR)**

Met deze kanttekening wordt de begroting 2019 goedgekeurd.

15. Rondvraag
N.a.v. de oplegnotitie bij punt 5 constateert dhr. Poot, dat slechts 21% van de reizigers een zakelijk reismotief heeft.

Dhr. Poot meldt dat op 26 september de auteurs een toelichting geven op de Second opinion op de MKBA die zij hebben uitgevoerd voor de BTV. Afgesproken wordt dat de informatie over deze bijeenkomst wordt rondgestuurd naar de leden van de CRO. **(actie: secretaris/ (dhr. Poot))**

16. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering.